

Від практичних ідей для подолання освітніх втрат – до успішної адаптації навчання у класах НУШ

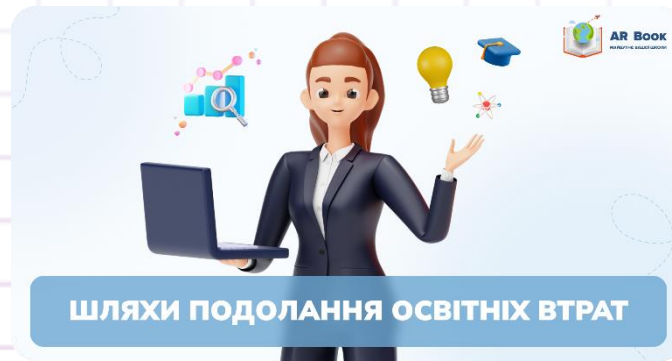
Куденко А.А., учитель біології

Життя - як WI-FI: іноді
ловиш сигнал, іноді -
просто сидиш і
оновлюєш сторінку.
Але головне – не
вимикати роутер надії !

Зміни – це не лише необхідність, це шлях до зростання.

Освітній простір постійно змінюється, і сучасний учитель — це вже не лише носій знань, а й мотиватор, консультант, наставник і партнер у навчанні.

Освітні втрати обертаємо на успішні стратегії вчителя

Освітні втрати — це реалії, з якими доводиться змиритися мало не кожному українському вчителю. І, звісно, не просто змиритися, а шукати способи виправити ситуацію на краще.

Адаптаційний період здобувачів освіти з початкової школи до базової має свої особливості:

- відповідність знань, умінь, навичок, нахилів та здібностей учня, що були здобуті ним на попередніх етапах індивідуального розвитку;
- зміна умов навчання: розширення кола вчителів, з якими учні повинні систематично співпрацювати;
- збільшення в обсягах та якісне ускладнення вимог вчителів базової школи.

Для учнів в період адаптації до нових умов навчання притаманні

- зниження інтересу до освітнього процесу та його результатів;
- низька організованість та неуважність на уроках;
- зниження власної самооцінки та зростання рівня тривожності.

Для того щоб допомогти учням адаптуватися до нових умов навчання, розкрити їх інтелектуальні, особистісні ресурси, вчителі повинні знати особливості індивідуального розвитку кожного учня, їх можливості, інтереси, нахили та вибудовувати освітній процес з урахуванням цих особливостей. Підтримувати інтерес до навчання, наголошувати на важливості знань для майбутнього, вчити самостійності.

Освітні втрати обертаємо на успішні стратегії.

Стратегії компенсації освітніх втрат направлені допомогти учням:

- відновити втрачені знання
- повернути мотивацію до навчання
- навчитися вчитися самостійно
- отримати психоемоційну підтримку
- адаптуватися в умовах переходу до старшої школи

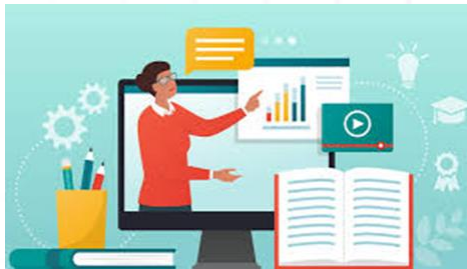

Стратегії подолання втрат

Діагностика

Аналіз та оцінка

Компенсація ОВ

Стратегії подолання втрат

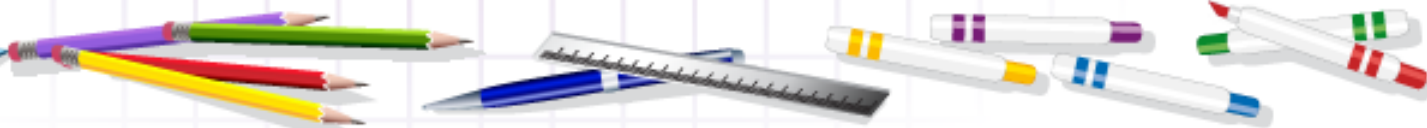
Інтегроване повторення матеріалу

Приділяйте 10–15 хвилин уроку на повторення базових знань, поєднуючи їх із новим матеріалом. Це забезпечує постійне та природне закріплення інформації.

ВИМОГИ ДО ВІКТОРИНИ:

УЗАГАЛЬНЕННЯ

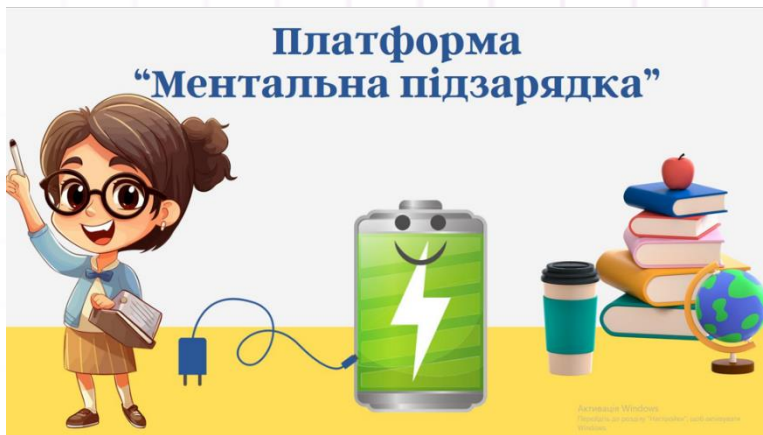
1. Кожне питання буде супроводжуватися таймером на 30 секунд. Протягом цього часу вам потрібно відповісти на питання.
2. Після закінчення таймера, я надам вам правильну відповідь, щоб ви могли перевірити свої знання.
3. Спробуйте відповідати на питання самостійно, без допомоги однокласників або додаткових джерел.
4. Пам'ятайте, що це не змагання, а можливість показати свої знання та закріпити вивчений матеріал.

Стратегії подолання втрат

Психоемоційна підтримка

Підвищуймо власну емоційну стійкість та навчаймо учнів керувати власними емоціями.

Який зараз настрій?

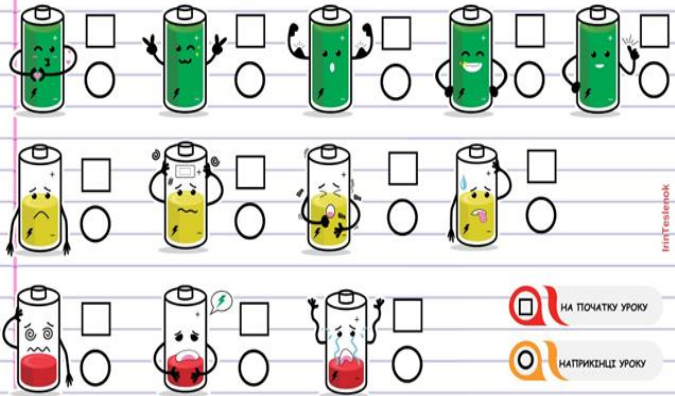
Наталя
ОСТІН

Який зараз настрій?

Мій енергетичний запас

НА ПОЧАТКУ УРОКУ

НАТРИМАННЯ УРОКУ

Стратегії подолання втрат Підвищення мотивації

Позитивна мотивація сприяє активному навчанню та бажанню надолужити втрачене.

Теми подаємо дозовано, порціями, блоками, враховуємо обсяги та складність матеріалу.

Мотивуємо школярів

Вправа «Маленький експерт».

Вправа «Де я це використаю».

Вправа «Два шляхи».

Вправа «Хвилинка цікавинки».

Вправа «Навчальний челендж».

ШКОЛА
дає
ЗНАННЯ
тільки тям,
ХТО
ГОТОВИЙ ІХ
ВЗЯТИ!

Підвищення мотивації

Розвиваємо й підтримуємо творчість і допитливість учнів.

Доброзичливі, підтримуємо й заохочуємо.

Послідовні, принципові і вимогливі у викладанні та в оцінюванні.

Толерантні і терплячі.

Даємо зрозумілі пояснення.

Навчаємо цікаво й весело, не принижуємо особисту гідність учня.

Урізноманітнюємо навчальний процес.

Прийом " Бортвий журнал"

Що мені було відомо
з цієї теми?

Що нового я дізнався?

sn

Гра «Що я пам'ятаю?»

Її мета — нагадати учням ключові аспекти засвоєного матеріалу.

Підготовка. Розмістити на дошці або стіні ключові слова чи фрази, пов'язані з попереднім матеріалом або темою уроку.

Хід вправи:

Повідомити учням, що вони матимуть обмежений час для того, щоб записати всі слова, які згадають, пов'язані з попереднім матеріалом. Запустіть таймер (наприклад, 1 хвилина) і дозвольте учням активно записувати всі слова чи фрази, які вони можуть згадати.

sn

Прийом " Тонкі та товсті питання"

«Тонкі» питання

Хто?
Що?
Чому?
Де?
Коли?
Як звали ...?
Чи було ...?

«Товсті» питання

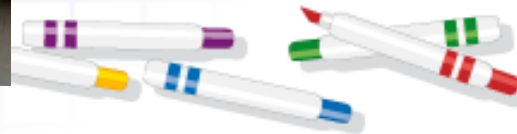
Дайте три пояснення, чому ...?
Поясніть, чому ...?
Чому ви думаєте... ?
Чому ви вважаєте ...?
У чому різниця... ?
Припустімо, що буде,
якщо ...?
Чи згодні ви... ?
Чи вірно ...?

Стратегії подолання втрат

Навчити вчитися самостійно

Коли знаєш, як вчитися, невідоме завдання не відбиває бажання. Дитина, яка вміє вчитися, не побоїться взятися за будь-яке завдання. Вона керується чітким алгоритмом дій, як прийти до результату:

- складає план виконання завдання і розбиває його на частини;
- визначає, з чого почати - з легкого або складного;
- вміє вникнути навіть в незнайомий предмет;
- готує необхідні ресурси;
- якщо потрібно - не боїться просити про допомогу, коли сама перепробувала всі відомі їй способи.

Навичка вчитися включає кілька компонентів:

- вміння критично мислити та аналізувати;
- вміння креативно мислити - знаходити нові шляхи вирішення завдань, генерувати ідеї, створювати нове на основі вже наявних даних або з нуля;
- навички планування та організації - ставити цілі, планувати, готувати ресурси, визначати прогрес, робити нотатки й контролювати витрати часу;
- навички роботи з інформацією - як працювати з текстом, щоб вибирати необхідний матеріал, ставити питання, уточнювати, чи правильно все зрозумів.

Стратегії подолання втрат

Ефективний урок

- Застосування методів інтерактивного навчання, інтерактивні тести, міжпредметна інтеграція.
- Креативні, диференційовані домашні завдання, завдання на вибір, проєкти.
- Використання цифрових інструментів.
- Застосування онлайн-ресурсів, візуалізація навчання.

Інтерактивні підручники

Е- додатки

Завдання:
Установіть відповідність між описом та назвою природничих наук. Успіху!

OK

- Біологія
- Віслюк
- Наука, що вивчає планети, зорі та інші небесні тіла.
- Екологія
- Ванька; різноманітність організмів.
- Наука про речовини, їхні властивості, будову та перетворення.
- Наука про Землю
- Астрономія
- Фізика
- Географія

Ресурси, які можуть зацікавити учнів науковими дослідженнями і розказати просто про складне

<https://www.youtube.com/channel/UCMIVE71tHEUDkuw8tPxtzSQ>

НАУКА ВСЕСВІТ

<https://www.youtube.com/channel/UC9gDR8zmbMhgEULgXipm3OA/featured>

Колекція відеороликів наукової тематики про сучасні дослідження Всесвіту, природи, людини.

Інтерактивні навчальні ресурси

Природознавчий футбол

Недорож Червоною книгою України

1 запитання (6 балів)

ВІПРАВКА

- Хлоропласт
- Клітинна стінка
- Цитоплазма
- Джгутики
- Ядро
- Скоротливі вакуолі
- Світлочутливе вічко

Здати Відповіді

Інтерактивні навчальні ресурси

Відкритий мікрофон. «Що я знаю про практичне використання здобутих наукою знань?» (схема 1).

НАСИННІ РОСЛИНИ. ВІДРОДА НАСИННИХ

1. Вивести підписи до малюнка.

2. Висвітлюючи, пояснити зміст в тексті.

Рослина- цілісний організм

ЧОМУ БІОЛОГІЮ ВВАЖАЮТЬ НАУКОЮ XIX СТОЛІТТЯ?

ВИКОРИСТАННЯ ВІДРОДА РОСЛИН ДО УМОВ СЕРЕДОВИЩА

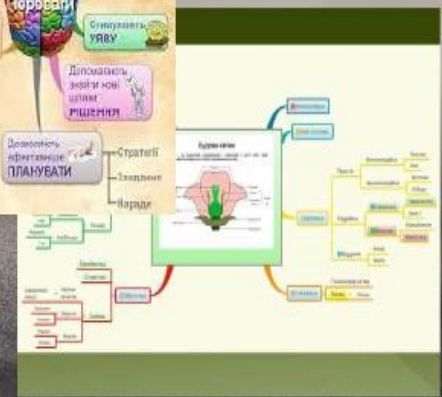
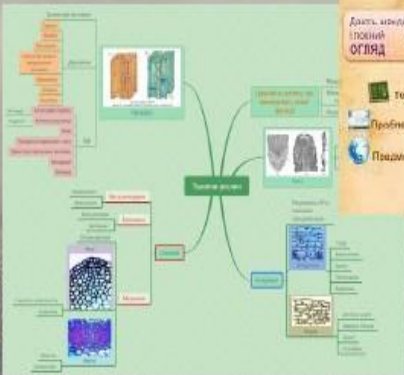
1. Розкрити таємниці природи до умов середовища.

Розкрити таємниці природи до умов середовища.

2. Розкрити таємниці природи до умов середовища.

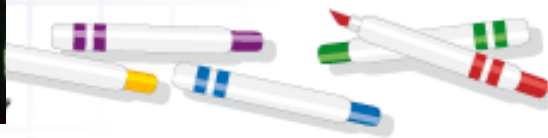
8 клас

Уроки біології

Візуалізація

навчального матеріалу

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ

Типи кореневих систем. Будова кореня

Природнича галузь. Органи рослин. Корінь: загальна будова та функції

Проекти

"Підприємство з екології та ООС: природна краса і її захист"
Підприємство з екології та ООС: природна краса і її захист

У нашому світі, де природа є нашим найбільшим багатством і джерелом життя, ми повинні зробити все, щоб зберегти її. Це означає не тільки зберегти природу, але й зберегти її для майбутніх поколінь. Ми повинні зрозуміти, що природа – це наше життя, і ми повинні її захистити.

Підприємство з екології та ООС: природна краса і її захист

Ця компанія спеціалізується на збереженні природи та її ресурсів. Ми пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси. Ми також пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси.

"Діти та природа: як стати її захисником?"
Діти та природа: як стати її захисником?

Діти – це майбутнє нашої країни, і ми повинні зробити все, щоб вони могли зберегти природу та її ресурси. Ми повинні навчити дітей, як стати захисниками природи та її ресурсів. Ми повинні навчити дітей, як стати захисниками природи та її ресурсів.

"Діти та природа: як стати її захисником?"

Ми пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси. Ми також пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси.

"Діти та природа: як стати її захисником?"
Діти та природа: як стати її захисником?

Діти – це майбутнє нашої країни, і ми повинні зробити все, щоб вони могли зберегти природу та її ресурси. Ми повинні навчити дітей, як стати захисниками природи та її ресурсів. Ми повинні навчити дітей, як стати захисниками природи та її ресурсів.

"Діти та природа: як стати її захисником?"

Ми пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси. Ми також пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси.

20 квітня – Всесвітній День довкілля
20 квітня – Всесвітній День довкілля

20 квітня – це Всесвітній День довкілля. Це день, коли ми повинні згадати про нашу планету та її ресурси. Ми повинні згадати про нашу планету та її ресурси. Ми повинні згадати про нашу планету та її ресурси.

20 квітня – Всесвітній День довкілля

Ми пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси. Ми також пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси.

Ось, як ми можемо використати природні ресурси нашої країни
Ось, як ми можемо використати природні ресурси нашої країни

Ось, як ми можемо використати природні ресурси нашої країни

Ми пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси. Ми також пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси.

Захисники природи!!!
Захисники природи!!!

Захисники природи!!!

Ми пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси. Ми також пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси.

Міжнародний день довкілля
Міжнародний день довкілля

Міжнародний день довкілля

Ми пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси. Ми також пропонуємо різноманітні послуги, які допоможуть вам зберегти природу та її ресурси.

Навички знаходження інформації, працювати з
додатковими джерелами

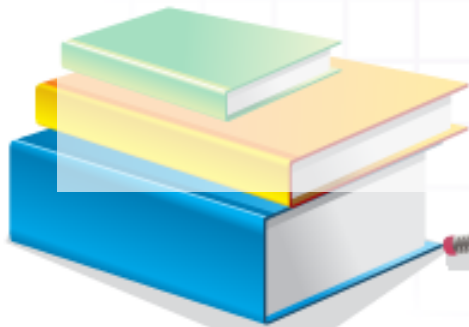
Лепбуки

Тема уроку Речовини які використовуються
для приготування їжі

Підходи до оцінювання результатів

- Чіткі критерії оцінювання;
- Моделі, приклади, інструкції;
- Засоби надання зворотнього зв'язку;
- Формувальне оцінювання.

1. Формула 3-2-1

Учні повинні написати три речі, які вони дізналися, дві речі, які їх здивували, і одну річ, яку вони хотіли б дізнатися більше. Ця техніка допомагає вчителю зрозуміти, що учні засвоїли, і виявити їхні інтереси

2. Онлайн-вікторини та тести

Використання цифрових платформ для проведення вікторин дозволяє учням активно брати участь у процесі оцінювання, а вчителю — отримувати миттєвий зворотний зв'язок про рівень знань учнів

3. Взаємооцінювання та самооцінювання

Учні оцінюють роботи одне одного або свою власну роботу, що робить їх активними учасниками оцінювання та сприяє розвитку критичного мислення.

4. Групові обговорення

Після виконання завдань учні можуть обговорити свої результати в групах, що дозволяє їм ділитися думками та отримувати зворотний зв'язок від однокласників

5. Візуальні техніки

Використання карток з кольоровими сигналами для оцінювання розуміння матеріалу (наприклад, червона картка для "не розумію", жовта для "частково розумію", зелена для "повністю розумію") допомагає вчителю швидко оцінити рівень засвоєння теми

https://view.genially.com/65ad1fee52b8b200146e7776/horizontal-infographic-diagrams-samoocinyuvannya?fbclid=IwY2xjawNfCI5leHRuA2FlbQlXMQABHmjLvztS3eD-JwcYUpp3IQOW8ED4-XzACirXy5XWVcSbqIJ1snkJFEdtosL_aem_9N8ZLhI6wAf6ikxvmCqTGQ

Стратегії подолання втрат

Співпраця з батьками

Регулярне повідомлення батьків про прогрес дітей, залучення їх до навчання вдома.

Співпраця між учителем і батьками є ключовою у подоланні навчальних труднощів.

Стратегії подолання втрат

Рефлексія

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РЕФЛЕКСІЇ

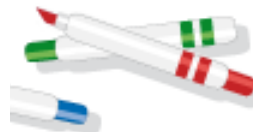
Хто ти сьогодні на уроці?

Рюкзак вражень

Розфарбуй рюкзачок відповідно до свого настрою

На уроці я:

- Тепер я можу ...
- Я вічув/ла що ...
- Я набув/ла ...
- Я навчився/лася ...
- У мене вийшло ...
- Я зміг/огла
- Мене здивувало ...
- Мені захотілося ...

Рефлексія «Загадкові листи»

Обери лист, який ти хочеш відкрити (щоби відкрити лист, натисніть на нього)

Сьогодні на уроці я навчився/навчилася ...	На уроці я запам'ятав/запам'ятала ...	Найкраще мені вдалося...
Найбільше мені сподобалося ...	Урок завершую з настроєм ...	Труднощі виникали ...

Сьогодні 14.10.2025 Рефлексія «Світлофор»

Незрозуміло

Сумніваюся

Все зрозуміло

Сьогодні 14.10.2025 Рефлексія. Вправа «5 питань»

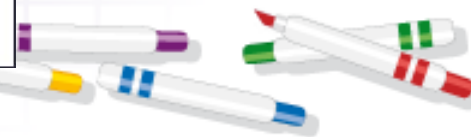
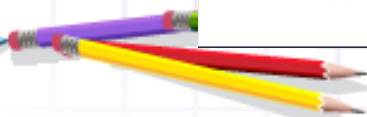
Яке завдання сподобалось найбільше?

Що ти сьогодні виконав?

Чим ти сьогодні допоміг іншим?

Про що нове ти сьогодні дізнався?

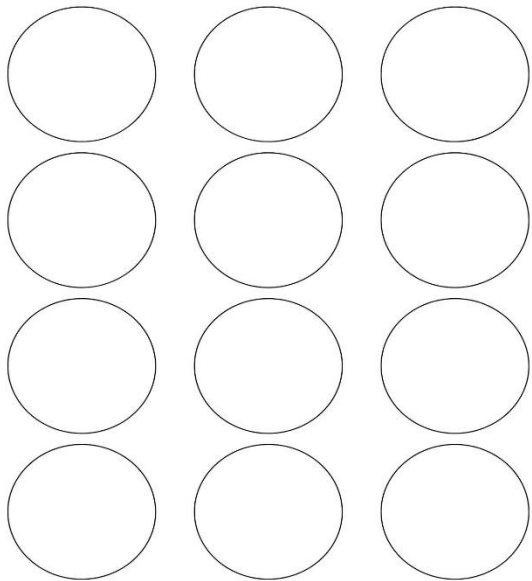
Над чим ще потрібно подумати?

ВПРАВА "УЯВИ ТА НАМАЛЮЙ"

Завдання: перетворити ці кола на унікальні та впізнавані зображення

ТЕМА: _____

ГОТОВИЙ/
ГОТОВА ДО
НАВЧАННЯ

ВПРАВА "АЛФАВІТ"

Завдання: написати слова відповідної тематики, які починається з кожної літери алфавіту

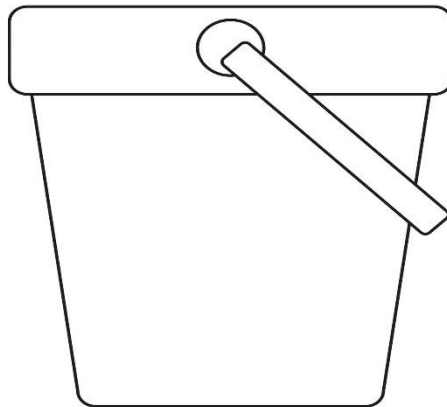
ТЕМА: _____

А	Н
Б	О
В	П
Г	Р
Д	С
Е	Т
Є	У
Ж	Ф
З	Х
І	Ц
Ї	Ч
И	Ш
К	Щ
Л	Ю
М	Я

ВПРАВА "НАПОВНЕННЯ ВІДРА"

Завдання: написати список способів, якими можна наповнити "відро" з відповідної теми

ТЕМА: _____

ВПРАВА "ПОШУК СЛОВА"

Завдання: записати слова (терміни) як ми з вами вивчали

Тема: _____
Клітинки, які залишилися пустими, заповнити рандомними літерами

Подолання освітніх втрат — це постійний процес, який вимагає системності та гнучкості. Не існує універсального рішення для всіх учнів, проте є ефективні стратегії, які можна адаптувати до кожного конкретного випадку. Наші щоденні зусилля, підтримка й віра у потенціал дітей допоможуть не лише надолужити втрачене, а й створити міцний фундамент для подальших навчальних успіхів.

«ДІАМАНТ»

Висловлювання: що на вашу думку, було найбільш цікавим і корисним.

- за допомогою слів:
- «Справжній діамант матеріал, який використаю – це...»

